

RYSZARD WI NIEWSKI

WŁADYSŁAW TATARKIEWICZ - CI GLE ODKRYWANY

Czesław Głombik: *Obecno filozofa. Studia historycznofilozoficzne o Władysławie Tatarkiewiczu.* Katowice, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2005, 208 s.

Niemal e w 120 rocznic urodzin Władysława Tatarkiewicza ukazała si ksi ka profesora Czesława Głombika po wi cona temu najwybitniejszemu polskiemu historykowi filozofii, historykowi estetyki i sztuki, filozofowi warto ci etycznych i estetycznych. To ju druga ksi ka Głombika o Tatarkiewiczu. Znakomity historyk filozofii, specjalizuj cy si mi dzy innymi w badaniach nad dziejami najnowszej filozofii polskiej, sam obchodz cy w tym roku wa ny jubileusz, swymi ostatnimi pracami oddaje szacunek dziełu i yciu Tatarkiewicza.

Jeszcze jaki czas temu wydawało si , e w ostatnich latach ycia Profesor Tatarkiewicz powiedział o sobie i swoich pogl dach wszystko, co mógł zapami ta z długiego i bogatego w wydarzenia ycia, co wypracował jako efekt samooceny swego dorobku, co wydawało si jemu samemu trafne w opiniach innych o sobie. Temu słu yły *Zapiski do autobiografii*, liczne wywiady w czasopismach naukowych i publicystycznych. Sam nale do tych, którym mogłoby si zdawa , e wiedz o Tatarkiewiczu prawie wszystko, co filozof opisy cy i analizuj cy jego pogl dy powinien wiedz . T wiedz udost pniał i umo liwiał mi sam Tatarkiewicz, kiedy w połowie lat siedemdziesi tych przygotowywałem rozpraw doktorsk o jego aksjologii jako kluczu do zrozumienia całej jego twórczo ci. We wspomnieniach bli szych i dalszych mu współpracowników, studentów, słuchaczy Tatarkiewicz jawi si dzi ju jako posta obrosła wr cz legendami. A jednak ksi ka przygotowana przez Profesora Głombika zrobiła na mnie wra enie, dostarcza bowiem licznych nowych materiałów o biografii intelektualnej Tatarkiewicza, o postaciach z historii filozofii europejskiej i polskiej, z jakimi si stykał, daj c wnikliwy, udokumentowany obraz epoki, ludzi oraz idei zwi zanych z yciem i rozwojem my li Tatarkiewicza. Mo na by powiedzie , e to tylko przyczynki do cało ciowego obrazu, bo praca zawiera trzy studia z wybranych okresów ycia Tatarkiewicza. Pierwsze obejmuje lata studiów, w szczególno ci sp dzione w szkole marburskiej, drugie - powrót po studiach do Warszawy i drog do habilitacji we Lwowie, a trzecie - na zako czenie zawiera co dla l ska - dotyczy bowiem kontaktów Tatarkiewicza z filozofującym psychologiem Profesorem Józefem Pieterem i wielokrotnych wykła-

dów z filozofii, wygłaszanych na zaproszenie władz Wy szej Szkoły Pedagogicznej. Wykłady te kładły, s dzi Głombik. symboliczne przynajmniej podwaliny pod filozoficzne tradycje Górnego l ska. Nie mógłbym jednak nazwa tej pracy przyczynkarsk , poniewa te trzy jej cz ci stanowi do gruntowne studia dopełniaj ce i ujawniaj ce prawie nieznanie szerokiemu rodowisku obrazy ycia Tatarkiewicza, zawieraj zarazem charakterystyk rodowisk, klimatu intelektualnego miejsc i czasów. Przy dobrej znajomo ci biografii intelektualnej Tatarkiewicza prac Głombika czyta si jak jedn wielk cało .

Profesor Głombik stylem uprawiania historii filozofii, przypominaj - cym Tatarkiewicza pod wzgl dem dociekliwo ci, uwzgl dniania kontekstu, troski o jasno i dokładno wyznacza niniejsz ksi k nie tylko kolejne zadania badawcze nad filozofii polsk , ale i standardy wieloaspektowego podej cia, ł cz cego analiz filozoficzn z biografistik i do szerokim, miejscami bardzo wnikliwym opisem socjokulturowym. W efekcie mamy wzgl d nie tylko w zwykłe abstrakcyjne uj cie pogl dów my liciela, ale i w jego rodowisko intelektualne, zwyczaje, procedury studiowania, zdobywania stopni naukowych, kontakty formalne i nieformalne, problemy, z jakimi si borykał. To opisywanie postaci przez pryzmat czasu, idei, z którymi obcował filozof, prowadzi czasem do niebezpiecze stwa zapuszczenia si w tematy-uliczki, dygresje po wi cone osobom z dalszego planu. Ale to tylko dodaje uroku tej ksi ce i o ywia pami o wielkim uczonym. Zapewne niektóre w tki mo na by rozbudowa , inne skróci , ale takie w tpliwo ci ma, jak przypuszczam, sam Autor. Kompozycja pracy jest przemy lanym dziełem autorskim, a ksi ka jest swego rodzaju zaproszeniem do bada , dyskusji, wspomnie o wielkim polskim historyku filozofii i - nie waham si powiedzie - filozofie, który wyznaczał wzorce my lenia i post powania polskiej inteligencji przez bez mała całe ubiegle stulecie.

Niezwykle cenne w omawianej pracy s aneksy. W istocie mało kto pa mi ta o pierwszym polskim doniesieniu o fenomenologii i jak e trafnej jej charakterystyce, zachowuj cej wa no do dzi . Warto przypomnie ciepłe słowa Tatarkiewicza o Adamie Marburgu i jego roli w filozofii polskiej. Trzeba było wreszcie archiwistycznej pasji prof. Głombika, aby polski czytelnik miał wzgl d w recenzje Hermanna Cohena i Paula Natorpa dotycz ce znakomitego doktoratu Tatarkiewicza w Marburgu. S krótkie, a jak e tre ciwe. Zamieszczono te nowe, niepublikowane dot d zdj cia ze zbiorów rodziny, udost pnione przez syna, Profesora Krzysztofa Tatarkiewicza. W ksi ce znajdziemy te fotokopie dyplomu doktorskiego.

Gratuluj Profesorowi Czesławowi Głombikowi tej znakomitej ksi ki, wydanej w Jego siedemdziesi ciolecie.